

"EDINOST"
Izhaja po trikrat na teden v šestih iz-
dankah ob **četrtek, petek in sobotoh**. Zjutranje izdanje iz-
haja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7.
uri večer. — Obojno izdanje stane:
za jeden mesec . f. 1.—, izven Avstrije f. 1.50
za tri mesece 3.— 4.50
za pol leta 6.— 9.—
za vse leto 12.— 18.—
Naročnine se plačujejo naprej na naročbe
brez priložne naročnine se sprava se
ozira.

Posamične številke se dobivajo v pro-
dajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč.
izven Trsta po 4 nč.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

Oglaš se računa po tarifu v petiti; za
naslove s debelimi črkami se plačuje
prostor, kolikor obsega navadnih vrstic.
Poslana, osmrtnica in javne zahvale, do-
mači oglaš itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu
ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora
biti frankovano, kor nefrankovana se ne
sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase spre-
jema uredništvo ulica Molino pic-
colo št. 3, II. nadst. Naročnino in oglase
je plačevati loco Trst. Odprte reklama-
cije se prosto pošiljajo.

"Edinost je moč".

Črtice iz zbornice poslancev.

(Dalje.)

Jezikovne navedbe za Češko in Moravsko.

Bili so časi, ko je bil jezik češki jedini uradni jezik na Češkem. Kasneje se je poleg istega jel uvajati tudi nemški. Potem je prišlo tudi do tega, da so jeli odpravljati jezik češki na neka-terih oblastih za Češko. Sedaj gre za to, da bode jezik češki ravnopraven nemškemu v Češki in Mo-ravski. Sedaj se vrača le, kar se je odvzelo nek-daj, in to se dela na podlagi državnih temeljnih zakonov. To hočejo — a ne v popolni meri — je-zikovne navedbe za Češko in Moravsko, ki jih je izdala vlada grofa Badenija.

In za to toliko kričanja in vrišča, toliko po-hujšanja.

Temu se ne protivijo samo Schönerer in druž-bica ter nemška ljudska stranka, ampak naredbam se protivijo srdito tudi „nemški naprednjaki“, ki sicer radi trde o sebi in svoji stranki, da oni vz-držujejo državo; naredbam naprotujejo svojim na-činom tudi nemški veleposestniki, kakor tudi kr-ščanski socijalisti; sploh vsi Nemci razun onih iz katoliške ljudske stranke in k temu kolikor toliko tudi Italijani.

Ker se je privoščil košček pravice jednemu slo-vanskim narodov, pa onemogočujejo Nemci razprave, ne zmenijo se za ugled parlamenta, pozabljajo na vsako dostojnost, ne zmenijo se za interese monarhije!

Radi naredbe za Češko so stavili nujni pred-log, da se mora ista preklicati. Drugi tak predlog so stavili radi naredbe za Moravsko. Radi obeh naredeb so stavili potem predlog, da se postavijo pod obtožbo vsi oni ministri, ki so podpisali naredbe.

Razprava je bila burna, srdita, čisto pohuj-šljiva, in je trajala tri dni. Predlog za obtožbo ni bil vsprejet. Hoteli so, da pride v razpravo nujni predlog za Moravsko, da bi se zopet razkričali; a ker ni bil prvi na redu, zahtevali so, da se

rešijo oni, ki so bili pred njim, med temi tudi oni naših poslancev radi odnošajev na Primorskem.

Pri najbolji volji tudi naših poslancev komaj da so završili razpravo o nujnosti, o predlogu sa-mem pa ni moglo piti do razprave. Predsedništvo, gotovo naprošeno od vlade, a tudi po lastni želji, da se rešijo nekateri vladni predlogi, in da bi se moglo razpravljati o adresi, je hotelo zapostaviti nujne predloge. Ko so Nemci opazili to, razsrdili so se še huje. Iskali so vseh mogočih načinov, kako bi preprečili vsako delo v parlamentu. Tirali so takozvano obstrukcijo in to do skrajnosti in preko mej vsake dostojnosti.

Za vsako najmanjšo stvar, tudi za tako, o ka-kateri so vedeli, da bo vsprejeta od vseh poslan-cev, stavili so predloge, da je glasovati po imenih, in da vsakdo posebej reče da ali ne. Tako se je zgubljalo po pol ure za ono, kar bi se bilo lahko opravilo v par sekundah. Takih nepotrebnih glas-o-vanj je bilo v neki seji 15. Poslanci so bili v seji 9 ur, a rešili niso ničesar. Drugi pot zopet niso pustili govoriti poslancu, ministru ali komursi bodi. Kričali so, kolikor jim je dalo grlo, a kričaje pso-vali vse in vsakogar. V kolikor niso zmogla nji-hova grla, to so gledali nadomestiti ropotanjem nogami, rokami, ali celo s kosi lesa. Prišlo je tudi de tega, da so trgali knjižice poslovnega reda in jih metali proti predsedništvu. Neredko bi bilo prišlo tudi do boja s pestmi, da niso tega zaprečili po-samičniki. Radi žaljenja je prišlo tudi do dvoboja, seveda zunaj parlamenta.

Tem in takim Necem so vsklikali slovanski poslanci: To je nemška kultura! Tako dela stranka, ki trdi o sebi, da ona vzdržuje državo!

Ob takem postopanju se ni razpravljalo o nujnih predlogih, toda tudi o adresi se ni mogla vršiti razprava. (Pride še.)

opazil. Fino, vitko, trdno pisavo je spoznal takoj: „Gopodu Rislerju — v lastne roke“ — to je pi-sala Sidonija. Znova ga je obšlo čustvo, katero je imel zgoraj v njeni spalnici.

Vsa ljubezen, ves srd prevarjenega soproga je preplaval njegovo srce ter je napolnil z gnevom, ki iz človeka mere napraviti morilca. Kaj mu ima pisati? Kakšno novo laž si je izmislila?... Hotel je pismo odpreti, a se je premislil, prepričan sam v sebi, da bi mu čitanje tega lista utegnilo vzeti s trudom pridobljene moči. Obrnil se je torej k blagajniku.

„Žiga, dragi moj“, je zašepetal; „mi-li hočeš storiti uslugo?“

„Seveda!“ je rekel vrli mož, ves vesel, da je prijatelj zopet zaupno govoril z njim, kakor prej.

„Glej, tukaj je name naslovljeno pismo, ka-tero bi nerad čital sedaj. Prepričan sem, da bi me stalo življenje in mišljenje. Ti mi je shraniš, kaj ne? In še to po vrhu.“

S tem je potegnil iz žepa z motvozom skr-bno povezan zveženj ter ga pomolil Planusu skozi pregrajo.

„To je vse, kar mi je ostalo od minolosti in od ženske... Nočem videti nje in ničesar, kar bi me moglo spominjati nanjo, dokler nisem zvršil svoje uloge v tej hiši in sicer dobro zvršil. Za to

Prebivalcem občine pomjanske!

(Iv. dopis)

Na Pomjansčini, dne 4. julija 1897.
(Zvršetek.)

Naj bode, da je bilo potrebno — česar pa ne priznavamo — pa bi moralo biti vsaj natančno označeno v vsakem sklepčnem računu, da se je denar izposodil iz blagajne bratovščin in za ka-tere občine se je porabilo. Le na ta način bi bilo potem mogoče, da dotična občina kedaj povrne denar, posojeni iz blagajne bratovščin. Če se pa pripeti slučaj, — kar je lahko mogoče, — da ne-pričakovani stroški presega dohodke v proračunu, še s tem županstvo ni bilo nikakor opravičeno, poseči v blagajno bratovščin, kajti za take slučaje bi bil deželni odbor gotovo dovolil svojim prija-teljem takolimenovani „Vorschuss“. A nam je znano, da se to ni zgodilo v vseh letih! Na ta način je dotično županstvo popolnoma nezakonito in samo-oblastno porabljalo vsakoletne šolske tretjine ome-njenih podobčin, ne da bi ljudstvo, ali zastopniki dotičnih občin vedeli za to. In kolikor nam pra-vijo pošteni možje, je bilo takratno županstvo silno varčno s tretjino ubogih, da nekateri trde, da re-veži na Pučah niso ničesar dobili celih 15 let, razun nekaterih novčičev. Kam je zopet šel ta de-nar, ko se vendar dobivajo za to vas vsako leto preko 14 gl? Pa bi se zopet morda izgovarjali: oddali smo revežem. A mi odgovarjamo: lahko ste dajali revežem, ker ste že imeli gotove svote v proračunu, razun eventualnih kaznij. Sicer pa reveži ne bodo tako natančni o tirjatvi, kakor šolske oblastnike, zato obrnimo svojo pozornost na šolsko tretjino, ki se bode morala gotovo povrniti prej ali slej. — Vprašanje je torej: ker se je ta de-nar porabil — ali pravilno ali nepravilno — kedo ga bode moral povrniti? Žali Bog, da smo morali čuti, da bodo morale dotične davčne občine same povrniti ta denar na dokladah ali adicijonalu! Vendar, kako pa prihajajo nedolžni občanarji do tega, da bi morali povračevati denar, katerega niso rabili sami?! Nam se zdi to krivično! Mi

mi je treba — to umeješ — cele glave. — Ché-beovim bodeš izplačeval njih malo letno rento... in če bi ona prosila česa, storiš, kar bode treba, a meni ne zineš o tem... Kar pa sem ti dal, skrbno shraniš, dokler ne bodem zahteval nazaj“.

Planus je zaklenil list in zveženj v skrivni predal svoje pisalne mize, v kateri so bili razni vrednostni papirji, Risler pa se je vrnil k pregle-dovanju kupčijskih dopisov. A neprestano so mu pri tem opravlku stale pred očmi lične pisne po-teze, katere je bila pisala tista mala, fina roka, ki jo je tolikokrat tako gorko pritiskal na srce.

V.

V „Café chantant-u“.

Hiša Fromontova si je pridobila z novim po-močnikom redkega in vestnega služabnika.

Dan za dnevom je njegova svetilnica prva razsvetlila tvorniška okna in zadnja ugasnila. Pod streho so mu pripravili majhno sobo, ki je bila po-polnoma podobna trapistovski celici, v kateri je stanoval prej s Franom, in koje vsa oprava je bila železna vojaška postelja in miza od surove smre-kovine, nad katero je visela slika njegovega brata. Prišel je tudi znova staro, delavno, jednakomerno samotno življenje iz prejšnjih časov.

(Pride še.)

PODLISTEK

Fromont mlajši & Risler starši. 138

ROMAN.

— Francoski spisal Alphonse Daudet, preložil Al. B. —

Georgesa, ki je s Planusom pregledoval račune, so te besede take ganile, da je naglo ustal in odšel; malo, da ni zaihtel. Tudi Klara je bila globoko [ginjena; stopivša k novemu pomočniku hiše Fromontove je rekla: „Risler, zahvaljujem se vam v imenu svojega očeta“.

„Nanj sem mislil ves čas“, je odgovoril on na kratko.

Ta hip je ustopil oče Achilles ter prinesel jutranjo pošto.

Risler je vzel kup pisem, odprl drugega za drugim in prečitane oddal Planusu.

„Tu je naročilo iz Lyona... Zakaj se je za-mudilo, pisati v Saint-Etienne?“

S trdno voljo se je ugloobil v posameznosti kupčije, in njega vroča želja po pokoju in pozabi je delala njegovo sodbo nenavadno bistro in jasno.

Zdajci je ugledal med velikimi pismi z znam-kami trdk, kojih oblika in papir sta kazala tr-govsko navadno in urno odpravljanje, majhen, li-čen, skrbno zapečaten listič, ki se je bil tako izdajsko splazil med druge, da ga od kraja ni bil

vemo dobro, da so imeli posebno občinarji v Koštaboni in Pučah, kakor tudi po drugih občinah v svojih občinah od občinskega posestva z dokladi vred toliko dohodkov, da so se lahko pokrili vsi stroški vsako leto, vsaj tako vidimo v računih, ki so seveda tudi jako „vestno izdelani“. Za te občine se ni nikdar rabil denar iz bratovščin, in zato bi bilo krivično, da bi občinarji povračevali denar, od katerega niso imeli nikakega užitka. Mi slutimo po vsi pravici, ker ne najdemo tega denarja izkazanega nikjer drugod, ko v dohodkih posameznih lokalizovanih bratovščin, da je ta denar, kakor še mnogo drugega denarja steklo v drugo grlo, med kapitale Zato zahtevamo z vso resnostjo očitno in javno, da se mora pričeti od pristojnih oblastnih administrativna preiskava proti dotičnim, ki so ona leta vodili občino, in to še pred občinskimi volitvami, da ljudstvo tako zve, in spozna, kje ima iskati prijateljev. Toliko pa upamo, da razsodni možje teh občin, posebno podobčine Koštabone in na Pučah spoznajo potem, koga naj volijo svojim zastopnikom in načelnikom, in to tembolj, ker čujemo, da si pristaši italijanske stranke silno prizadevajo, da bi o predstojenih volitvah zmagali in da bi na ta način pokrivali svoje stare grehe. Oni dobro vedó, da denar bode moral na dan, zato bi hoteli, da naj ljudstvo plača na dokladih ali adicijonalu; zato bi hoteli dobiti zopet takih mož v odbor občinski, ki pritrdijo vsemu, kar ukaže eden.

Seveda, bodo hoteli naše trditve, to vemo, razglasiti za laži, a občinarji spoznajo že takrat, kadar bodo morali plačevati, saj volilcev potrebujejo le za volitve, potem ne več. Da jim sem pa tje pod noge vržejo kako drvo, zato bodo že skrbeli. Ali mi kličemo našim možem: glejte, komu zaplate, da ne boste morali plačevati po krivici. Ako to pišemo, bodite prepričani, da želimo le vaše dobro; mi nimamo pri tem nikake koristi. In tudi če bi propadli — kar pa ni mogoče poštenim in zakonitim potem — bomo vedno gledali, da plačajo stare dolgove oni, ki so jih napravili. Vi pa glejte, da pridejo v občinski odbor možje, ki se ne bodo slepo uklanjali samovolji ednega, ampak, ki bodo neprestrašeno zahtevali, da pomanjkljivi denar tisti povrne, ki ga je porabil, ne pa vi, ki niti vedeli niste o tem.

K vsemu temu pride še 1165 gld. onega denarja, katerega je pre. gosp. Kosec, bivši župnik v Truškah, pustil za šolo v Truškah, in izročil občini v varstvo. Od tega denarja je od onih let izkazanega le 80 gld., vse drugo je izkazano nekje drugje, a tako zavito, da samo oni, ki so delali račune, vedo za to. Ljudstvo pravi, da je plačalo deloma, a oni, ki so imeli nalog skrbeti za ta denar, pravijo, da ljudstvo ni plačalo vsega, ampak le preko 300 gld. Kje je drug denar? Vendar, če je izplačanega res preko 300 gld., zakaj pa je izkazanih le 80 gld.? Kje je zopet ostala svota? Kje se obrestuje, ker šole v Truškah — vsaj redne — še ni? Na svetlo, na dan z resnico!

Kolikor vidimo, se za denar bratovščin v Pomjanu, Šmarjah, Marežigah in Gačonu niti ne prša, češ, se je porabil za ondotne šole, in sicer za učiteljski pavšal in druge šolske stvari. A mi moramo zanikati to trditve. Poglejte v letne račune, posebno glavne knjige, povsod najdete učiteljski pavšal unešen med občinske stroške. Morda se je denar stavil kakor dohodek dotičnih vasij? Tudi ne! Med dohodki ni nikjer onih svot v glavnih knjigah, kar bi se moralo zgoditi, če bi se hotel denar že rabiti za šole in staviti v stroške dotičnih občin. Ker pa ne najdemo tega, vidimo, da se je učiteljski pavšal in druge šolske stvari, razun malih izjem, rabilo iz vsakoletnih občinskih doklad. Torej možje: če že niste rabili šolskih tretjin od bratovščin za šole, zakaj jih pa niste naložili, da se obrestujejo? Denarja torej ni, v občinskih knjigah ni izkazan, kapitalizovan tudi ni. Prosimo pojasnila od onih, ki bi tako radi videli na krmilu občine one „tako poštene“ može iz — nasprotnne stranke.

Morda nam bodo očitali nasprotniki, da se tudi za časa županovanja slovenske stranke ni ravnavalo vse prav? Dobro, mi pripoznavamo to; a zapomnite si dobro: kakor mi ne očitamo nepoštenosti vsej italijanski stranki, ampak le voditeljem, ki so pod plaščem prijateljstva skrbeli le za-se, tako tudi vi ne morete očitati naši stranki. Če se je kaj zakrivilo, se je zakrivilo po krivdi

nekaterih, a greh nekaterih še ni greh vse stranke. Vasi župani imeli so vsakoletne proračune, in bi bili lahko pravilno ravnali, ako bi jim bilo na srcu dobro gospodarstvo, a naš župan, koliko je imel proračunov? Povejte — jednega, vsi drugi so se „zgubili“ tako ali tako. Da so se pa proračuni zgubili, temu pa slovenska stranka ni kriva, ampak le oni, ki so jih zgubili, naj so se že zgubili, kjer koli. Mi le vemo toliko, da proračunov ni bilo, torej tudi doklad ni bilo. In veudar motite vi ljudstvo, češ, tako visoke doklade morate plačevati, toda tega mu ne poveste, da za leto 1896. ni plačalo in ne plača niti novčiča doklad ali adicijonala. Bodite pošteni, poskusite in videli bode, kdo pojde za vami! —

DOPISI.

S Krasu, 8. julija 1897. (Izvirni dopis.)

Kako bi zabil to gomilo,
Kjer blago tvoje spi sree,

S. Gregorčič.

Tako mi je bilo pri srcu oni dan po Tvojem pogrebu, nepozabni Andrej! Moral sem dati odduška svojim notranjim čutstvom. Tvojemu spominu posvečujem te vrstice:

Žalost nam je objemala dušo, ko smo se 6. t. m. ob jutranji uri zbirali pred kapelanijo v Kazljah na Krasu, da sprovedemo k zadnjemu počitku ondotnega umrlega kapelana, Andreja Pavliniča. Bil je uzoren duhovnik in ljubezniv pastir svojih ovčic, veren sin svojemu narodu, pones svojim starišem, zvest naš tovariš, star moj prijatelj. Ubogi stariši, mislil sem si, koliko ste se trudili zanj, koliko ste si nađejali od njega, kako ste se ponašali ž njim! A sedaj . . . Ubogi slovenski narod, kako težko vzgajaš svoje sinove, o katerih upaš, da Ti pomorejo kedaj! Izučil si ga, a glej: srce njegovo, ki je za te gorelo, ne bije več. Uboga cerkev, koliko imaš dela v svojih vinogradih, a število Tvojih delavcev se krči vedno!

Iz zelenega Štajerskega je prišel le-sem. Našemu ljudstvu hotel je posvetiti svoje moči. A glej, ni še dve leti, kar je ostavil semenišče, ni še devet mesecev, odkar je prišel iz Jelšan med to dobro ljudstvo, že mu zvonovi zvone k zadnjemu počitku, že ljudstvo toguje za svojim mladim pastirjem.

Priprost je bil njegov pogreb. Ni bilo voza z vspenjajočimi se konji; krepki mladeniči so nosili krsto na svojih rokah; za njim ni stopal gosposki kramljajoči svet, ne, njegovi krsti sledilo je kmečko ljudstvo z žalostjo na obrazu, z solzami v očeh, šepetajoče vroče molitve za dušo rajnika. Duhovščina je bila zastopana mnogoštevilno. Duhovska znamenja na krsti pričala so, da nosijo duhovnika k pogrebu.

Zadušne molitve so opravljene. Daritev pete sv. maše za pokojnika je dovršena. Preč. g. Matija Sila, dekan tomajski, je stopil pred krsto in se spominjal z lepim govorom domovine rajnikove, njegovega šolanja, službovanja in njegove prezigodnje smrti. Učinek govora je bil pretresljiv. Vse se je solzilo. To dobro ljudstvo pa je jokalo; znalo je, da mu je ugrabljeno bitje, ki je bilo sklenilo, da posveti svoje moči in svoja življenje v njegov, našega ljudstva, časn in večni blagor.

Otožno proseči „Libera me Domine“ zvenel nam je še v duši in že smo stali na robu jame, da se zadnjič poslovimo od dragih ostankov rajnikovih. V žalosti krčilo se nam je srce, ko se je krsta polagoma zgubljala v globino, in ko nam je na krsto padajoča zemlja klicala živo v spomin minljivost človeškega življenja; a to našo žalost blažilo je ono tolažilno popevanje, ki je donelo tiho-milo tje po grovih:

Blagor mu, ki se spočije,
V črni zemlji v Bogu spi!
Lepše solnce njemu sije,
Lepša zarja rumeni.

V rajskih višinah se sedaj mudiš, nepozabni Andrej. Tam rešen reve si in teže, rešen bolezn, ki ti je grenila še one redke srečne trenutke človeškega življenja; srečen si v uživanji večnega Boga. V bližini one večne Pravice ne pozabi svojega že stoletja trpečega rodu in prosi za-nj: naj i njemu skoraj enkrat zasije solnce sreče!

Stefetov.

Politiške vesti.

V TRSTU, dan 9. julija 1897.

Vrli patrijotje! Ne moremo si kaj, da ne bi spregovorili zopet nekaj malega o predrznosti germanofilskih hujškačev v Avstriji.

Kakor smo že poročali, prepovedala je vlada v Hebu na Češkem nemški ljudski shod. In zdaj se hočejo Nemci vkljub prepovedi še jedenkrat sestati in nameravajo vse hiše okrasiti s — pruskimi zastavami. Vlada je odredila vsled tega, da mora biti pripravljeno vojaštvo.

Radi bi znali, kaj menijo doseči ti germanski izdajice s svojim nastopom. Mar mislijo zares, da kar se svojimivolčnimi zobmi in kremplji odrtejo kos Avstrije na Severu? Ali menijo, da si na njihovo povelje kar skočita v lase Avstrija in Nemčija in da poslednja — seveda z njihovo pomočjo! — pohrusta prvo? To je gotovo, da bi si v tem slučaju Schönererjanci organizovali svojo posebno črno vojsko, in bi streljali nazaj. — To so njihove želje. Kako so smešni! Oni naj bi bili gospodarji sveta, njihovi lakoti naj bi se uklonilo vse drugo! Menda pa se še nahaja v negermanskih vrstah kreposti dovolj, da dobi pošteno po zobeh ta ohola germanofilska predrznost. Sami divjajo v plamen, katerim bi hoteli požgati druge!

Manever. Oni dan se je poročalo po časopisih pariških, da so Sijamci udrli na francozko zemljišče in ondi počenjali grozodejstva; umorili da so celo jednega duhovnika. Reuterjevo poročilo javlja iz Bangkoka, da so bile vse te novice naravnost zlagane in najbrže raztrošene v ta namen, da bi zasejale razpor mej Sijam in Francijo, kar bi bilo zdaj najlože doseči, ko pride Sijamski kralj v Pariz. — Mi smo to raco seveda ponatisnili, a smo dostavili slutnjo, da povsodi delujoča politiška špekulacija utegne imeti tudi v tej zadevi svoje prste. Danes potrjamo to slutnjo s tem večo opravičenostjo.

Indija proti Angliji. Angleška kraljica Viktorija zeli baje še za časa svojih dni preložiti breme vladovanja na krepka pleča svojega petdesetletnega sina princa Waleskega. Kraljici postaje žezlo preteško najbrže iz več nego jednega vzroka in starost in želja, videti kronanega svojega sina na angleškem prestolu, pač nista jedina iz mej teh vzrokov. Pač pa je še nekaj drugega, kar ne more prijetno zadeti srca mogočne vladarice.

Angleška si je namreč železno pestjo in kruto brezobzirnostjo podjarmila tuje narode, ki sedaj ječe pod težo kramarskega nadvladja.

Staroslavno Indijo je poteptala v prah in iz nje napravila angleško-indsko cesarstvo — v katere svrhe? Da to bogato deželo izmolze gospodarski in se okoristi ž njo na škodo iste. Ali kakor se vsaka krivica maščuje na svetu, tako je z Indijo. Indijani se skušajo otresti teže angleškega stopala in revolucija utegne biti posledica tega gibanja. Neki Indijan se je baje nastopno izrazil proti nekemu dopisniku nekega angleškega lista: Mi Indijani smo rahločuten narod, ali Angleška nas izsesava do zadnje kaplje krvi. Indija dozoreva za revolucijo. Vemo, da stoji v Indiji veliko angleškega orožja, ali v Indiji je tudi 300 milijonov ljudi, ki ne morejo prenašati krivice, katere se hočejo otresti za vsako ceno*.

Kakor drugod po Indiji, vre nevolja proti angleškemu tlačenju tudi v Kalkuti. Ondi so se dvignili ljudje proti angleškim oblastim in upora niti do danes zadušiti ni bilo mogoče. — Iz vsega tega je bilo razvidno, da po sili vzeto ni še vzeto.

Turčija in Grška. Med tem, ko pričakujemo od dne do dne vesti, da je sklenjen mir, se v resnici le slabša položenoje. Vse kaže, da Turčija igra svojo navadno drzno igro z vso Evropo. Turški sultan prijavlja sicer točno vsej Evropi, ko je dobil lastnoročno pismo od ruskega carja ali avstrijskega cesarja, pristavlja celó, da je pismo napravilo nanj „mogočen utis“, ali pogajanja vendar nočejo z mesta. Danes smo izvedeli zopet, da je Rusija razposlala noto vsem vlastim, v kateri pozivlja poslednje, naj energičneje nastopijo proti lokavosti Turčije, da le-ta vendar enkrat vsprejme stavljene pogoje. Tudi ta nota da je baje provzročila nekaj „gibanja“ na visoki porti. No da, Turčija se res giblje, toda ne v miroljubne namene. Turško brodogje je dobilo ukaz, da mora biti pripravljeno za odplovitev, v Tesaliji pa Turčija množi svoje

vojaštvo in utrja svoje utrdbе. V kake namene? Ali ne bode še nehala evropska diplomacija igrati toli smešne vloge? Ali hoče cincati in cincati, tako dolgo, da jej lokavi Turčin ustvari kak nov „dovršeni čin“, vsled katerega bode morala diplomacija zapričeti novo delo in nove napore? Ali je res usojeno tako, da Evropa ne more priti do oddihljeja radi zlobnosti Turčije in neodločnosti evropske diplomacije?

Različne vesti.

† Knez nadškof dr. Alojzij Matija Zorn.

Knez nadškof goriški dr. Alojzij Matija Zorn je umrl predvčerajšnjem na Dunaju v tamšnjem zdravilišču dra. Svetline. Zadel ga je srčna kap.

Prilikom smrti blagega cerkvenega pastirja nam je spregovoriti z a d a n e s le nekoliko besed.

Knez nadškof dr. Zorn je bil rojen dne 13. januarja leta 1834 v Prvačini na Goriškem. Bilo mu je še le 22 let, ko je že dovršil teološke študije z odliko, a ker je bil še premlad, ni mogel še biti posvečen v mašnika. Zato so ga poslali na Dunaj, kjer je postal doktorjem bogoslovja.

Dr. Zorn je bil izredna narava in kakor stvarjen za duhovski poklic. Zato je živel tudi samo temu poklicu, v katerem se je odlikoval kakor pravi svetnik. Bil je uzor in vzgled v vsakem oziru. V politične stvari se ni mešal, zato je bil preblag in preveč duhovnik. Imel je celo nepriliko radi svoje mehke naravi. Ko je bil pozneje ravnatelj centralnega semenišča v Gorici, so se nekoč spuntali semeniščniki zaradi „hrane“ in pri mizi začeli ropotati. Dr. Zorn pa ni zavrnil energično mladeničev radi njih vedenja, kakor bi bil to storil morda kdo drugi, marveč pohitel je v svojo sobo, spustil se na klečalnik in goreče molil za mladenčce. Kakor uzor je imel seveda tudi svojih zavistnikov. Stari kanonik Castellani je baje vskliknil ob priliki, ko je dr. Zorn postal škof: „Pa tak, da bode škof? Saj še semenišča ni znal vladati, pa bode škofijo?“ Dr. Zorn se v resnici ni nikoli pogajal za škofovsko čast. Ko je bil cesar v Gorici in je imel „cercle“, je rekel prišedši do dr. Zorna: „Vas sem imenoval škofom v Poreču!“ Na to je dr. Zorn dejal ves prestrašen: „Vaše Veličanstvo, jaz nisem vreden in nisem sposoben za to!“ — „O Vaši vrednosti in sposobnosti sodimo drugi, ne Vi sami“, odgovoril je cesar in šel dalje.

V Poreču je bil dr. Zorn samo tri mesece, ker je bil po smrti dra. Golmajerja imenovan knez nadškofom goriškim. Njegov sivolasi oče je imel to izredno srečo, da je videl svojega sina na nadškofjskem prestolu goriškem. Večkrat je prišel sivolasi starček obiskat svojega velikega sina in dr. Zorn je vsikdar objel in poljubil svojega očeta ter ga vodil preko hodnika v stanovanje.

In sedaj je izdihnil svojo dušo blagi pastir. Ta vest pretrese gotovo vse nadškofijo goriško. Solzile bodo oči te dni po Goriškem. Žalovanje bode tem britkeje, ker se bodo duše zvijale pod težo mučnega vprašanja: „Ali je moralo priti tako? Ali ni blagi Zorn prezgodaj moral v hladni grob?“

Mi se ne drznemo odgovarjati na ti vprašanja. Vzroki boleznij Nj. Prevzvišenosti se še sedaj zaviti v tajnostno nejasnost. . . . toda ne bilo bi spodobno, ako bi v tem trenutku hoteli ugibati o tem. Marveč nam je spolniti žalostno dolžnost ter zabeležiti:

Goriška je izgubila v dru. Zornu svojega najuzornjšega pastirja, po katerem žnjo vred žaluje ves slovenski narod.

Pokojni vladika ni ljubil posvetnega trušča, bil je vzgled skromnosti vse življenje svoje. Tej skromnosti Njegovi ugodimo tudi sedaj, po smrti, najbolje tako, da se izognemo vsem bobnečim frazam, ampak vskliknemo skromno, a od srca: „Blažen ostani med nami spomin milega, pobožnega dra. Alojzija Matije Zorna! Bog mu podeli zasluženno večno plačilo!“

Umrli je dne 7. t. m. v Ljubljani gosp. Ivan Pintar, sotrudnik „Slov. Naroda“ v 45 letu svoje dobe. Bodi mu blag spomin!

Tržaški mestni svet. Vroče je, vroče! Taka tropična vročina mora uplivati usodno tudi na duševno dispozicijo človeka! Drugače ne bi mogli razumeti dogodkov v sinočnji XIV. javni seji mest-

nega sveta tržaškega, oziroma predloga, ki ga je stavil vsikdar bojeviti dr. D'Angeli, in svetovalcev, ki so vsprejeli — tak predlog!!! In ti svetovalci so bili ves mestni zbor, izvzemši naše okoličanske. Toda bodimo pravični! Tudi gospodu županu Dompieriju je bilo videti nekako, da ga ni ravno razveselil g. D'Angeli se svojim predlogom, kajti opominjal ga je opetovano in nekam nervozno, da bodi kratek! Ta monstrozni predlog Angelija se je glasil nekako, da je iz zdravstveno-politično-upravnih razlogov ter iz ozirov na ugled in koristi mesta odpraviti z javnih ulic vse okoličanske prodajalke kruha in drugih živil, ter prodajalce oglja, da ni smeti dopuščati po ulicah vozov, v katerih so vpreženi volji; da je odpraviti prevažanje umazanega perila ter polaganje in nakladanje istega ob oglih ulic! Mestni delegaciji se nalaga, da v najkrajšem času ukrene potrebno.

In takov predlog — povdarjamo še enkrat: takov!! — je bil vsprejet soglasno. Vroče je, vroče! V Trstu, v svetovnem trgovskem mestu, naj bi ne smeli vozovi po mestu! Kako more priti pameten človek na tako monstrozne misli?! Dr. Angeli je menil menda, da voli onesnažajo ulice, kar je škodljivo v zdravstvenem oziru. Ali ne onesnažajo mesta tudi fjakerski konji in — fur-lanske mule? Kako pa je s tovornimi vozovi na ulici Torrente?! G. D'Angeliju smrdi menda nesnaga — okoličanskih volov! Vroče je, vroče! Kar se dostaje okoličanskih prodajalk in in prodajalcev, pa naj g. D'Angeli le obračuna z nižim ljudstvom tržaškim, kateremu v neizmeren prid so te prodajalke in prodajalci! Odpravite le vse slovenske prodajalce in prodajalke, in videli bode, da tekom jednega meseca bode imeli v Trstu pravo revolucijo!

Proti predlogu D'Angelija sta govorila slov. svetovalca Ivan Goriup in Iv. M. Vatovec. Prvi je menil po vsej pravici, da mestni svet ne more smatrati resnim takega predloga. Vse to, kar je povedal D'Angeli, je že čital govornik po italijanskih listih. Razlika bi bila jedina ta, da nocoj se ni spregovorila beseda „slavi“. Govornik je bil menenja, da pravico do zaslužka imajo v prvi vrsti oni, ki so — občani. Slovenci okolice pa so Tržačani isto tako, kakor mestni Italijani! Sicer noče govoriti na dolgo, ker sili čas in tudi iz drugih razlogov.

Kar se tiče volov, ki baje onesnažajo ulice, bi menda g. D'Angeli raje dal prednost mulam iz Kalabrije. (Kaj od teh ne smrdi?! Oprosti nežna čitateljica to — umazano vprašanje! Stavec.) Ali so kalabreske mule bolj omikane, nego naši volji? (Hrup med svetovalci in na galeriji.) Gosp. svetovalec Vatovec pa je pripomnil prav umestno, da po drugih mestih imajo zaprtih vozov za prevažanje umazanega perila. Takih vozov naj bi raje preskrbela občina, nego da se preganjajo perice, ki so le dobrotnice meščanom.

Gosp. Goriup Ivan je bil sicer uverjen, da zbornica ne bode smatrala resnim predloga D'Angelijevega, toda motil se je: smatrala ga je resnim in vsprejela ga je v nov dokaz okoličanom, kakih prijateljev imajo v mestni hiši! Odpadniki po okolici, kje ste? Oglasite se in govorite!

Po tej — smrdljivi razpravi se je pričela razprava o proračunu za leto 1898, ki izkazuje deficit 244.480 gld. (Zvršetek pride).

Šolska veselica. Z ozirom na naznanila veselice v zadnjem listu „Edinosti“, ki jo priredi učiteljstvo slovenske šolske družbe sv. Cirila in Metoda s šolsko mladežjo v nedeljo, dne 11. julija t. l. ob 6. uri popoldne v šolskem vrtu pri sv. Jakobu, priobčujemo v nastopnem vspeled za isto. Sklicuj se na neko notico iz lanskega leta, v kateri se je neki dopisnik hudoval nad tem, da ni bilo lanske leto šolske veselice, naglašuje potrebo takih veselice, da se stariši in odrasli na mladini ogrevajo za narodna čutstva, pričakujemo obilne udeležbe.

Vspeled: 1. Pozdrav. 2. Veselo srce, pojó dečki IV. razreda. 3. Sv. Ciril in Metod, deklamuje učenec III. r. 4. Z jasni zvezde mu temne! pojó deklice II. r. 5. Mali računar, dekl. učenka I. r. 5. Narodne pesmi, pojó II. in III. dečki r. 7. Mladi

učenec, dekl. učenec I. raz. 8. Telovadska, pojó II. dekl. r. 9. Rabeljsko jezero, dekl. deklici II. r. 10. Želja, IV. r. dečki r. 11. Najlepša zvezda, dekl. učenka I. r. 12. Domovina, pojó deklice II. 13. Veseli pastir, dekl. učenec II. r. 14. Narodne pesmi, pojó II. in III. dečki r. 15. Kolumbovo jajce, igrajo učenci IV. r. 16. Slovenka sem, pojó deklice II. r. 17. Ali smem Slovenka biti? uprizarjajo deklice II. r. 18. Zahvala, govori učenec IV. r. 19. Cesarska pesem. Mej posameznimi točkami svira veteranska godba. Vstopnina za osebo 20 nvč. za otroke od 10.—15. leta 10 nvč. Darovi se sprejemajo hvaležno. O enem se naznanja, da bo sklep šol. leta dne 12. julija ob 8. uri s sv. mašo v cerkvi sv. Jakoba.

Ciril-Metodov dar. Moški podružnici družbe sv. Cirila in Metoda so nadalje darovali pod tem naslovom: gg. Eduard Horak, Ante Truden, dr. Mihael Truden zajedno se svojo soprogo Linči Trudnova in Проестославъ Осенновичъ in gospa Magalena Ipavic iz Kontovela po 10 kron; gg. Eduard Drašček iz Opčin in velec. g. Julij Wardo po 6. kron, ga. Ivanka Macákova, Ana Štrukelj iz Trebč in gg. Ivan Keržé, Jan Macák, Anton Koželj duhoven v Trebčah in Fran Černe, veleposestnik v Tomaju, Hinko Candolini in Alojz Goriup s Proseka po 4 krone, Ivan Godina Ban iz Škednja, Viktor Klinar, Gregor Sporn, Jakob Perhanc, Josip Loj, Valentin Kosovel po 2 kroni Fr. J.—a 1 krono, Frančiška Benčina 60 stot. G. Ivan Farožič je nabral 12 kron 20 stot., katere so darovali: gg. Ivan Farožič, J. Basaj, J. Burger in Josip Falconetti po 2 kroni, ga. Marija Farožič, Mada Lovrinič in g. N. Vojska po 1 krono, Avgust Lapajne 60 stot., Dragotin Roghella 40 stot. in Josip Farožič 20 stot. Na dan narodnega praznika so darovali gostje v hiši našega Fr. Ks. Dekleva v Slavini 16 kron. Na borski v sv. Petru so darovali Požar, Nadrah, Jakš, Sornik, Zinak in Špilar po 1 krono 8 stot. Klafter 20 stot., Šocke in šocelni 120 stot. Pepca Vadnjalova 60 stot. A. Vadnjaj, Šimala in Berger po 40 stot, Sajovic in Napried bračo, ne udajmo se, po 2 kroni in Albert 54 stot. Bog plati požrtvovalnim darovateljem in nabirateljem. Nadaljna darila naj se pošiljajo podružničnemu blagajniku dr. Jos. Abramcu, Piažeta S. Giacomo št. 1.

Ne pomaga! Vsa pisarenja, vsa rotenja, vse prošnje nič ne dajo. Nekateri naši ljudje le še nočejo razumeti, da je naš slovenski jezik tako lep, da se nam ga ni treba sramovati. Nečem trditi, da ne gremo na bolje v tem pogledu, toda le vse prepočas. Poglejmo si Lahe, kako oni ljubijo svoj jezik! Oni ne govorijo medseboj nikdar drugače, nego v svojem jeziku in baš zato ne morem pojmiti, zakaj je v nas drugače? Naš „veliki“ gospod raje govori francosko, nemško ali tudi kitajsko! — samo materini jezik ga bode, osobito na ulici. Bolj srednja gospoda pa le laško in kaj malega nemško, slovensko samo doma ali na — gotovem mestu!! Otroci dotične gospode znajo vsi (?) slovensko, samo nočejo govoriti!!!

Za omenjenimi prihaja delavski stan, i tu je in bode še obilo dela. Posebno treba paziti na one, ki so še malo časa v mestu, ker ti ljudje ne poznajo velikomestnih razmer in uprav lahko zidejo v kalužo „avite kulture“. Take treba poučiti o vsem, kar jim lahko koristi; se vé, da to ni lahko, ker je obile takih, ki šole niti videli niso. Te ljudi treba vpisati v slov. društva, vabiti jih na narodne veselice in celo gostilen se morajo ogibati, v katere zahajajo Lahoni. Nagovarjati jih treba, naj doma in zunaj govore vedno svoj slovenski jezik, osobito pa naj, — ako imajo otroke — skrbijo, da postanejo isti vredni sinovi Slave in ne naši — odpadniki. Danes imamo na stotine otrok, govorečih slovensko ali imamo še več takih starišev, ki pravijo: saj mi doma vedno govorimo slovensko, toda otroci nečejo in nečejo!!!

To ni res, pravim jaz, to je prazen izgovor in nič drugega! Povejti mi, dragi čitatelji, ozir. čitateljice, kako je mogoče, da otroci ukazujejo starišem?? Kaj bode z vami, očetje in matere, kaj bode, ko otroci odrasejo, ako vam že mali — ukazujejo!? Moja žena ima celo kopico otrok. Ko je prvi začel govoriti, vprašal je „mama pan“, in ženica ozir. mati mu ga je dala z veseljem! Ko sem jaz prišel zvečer domov, prišla mi je žena naproti ter mi vsa blažena javila gori navedeno „veselo“ novico. Jaz sem poljubil ženo in otoka,

